

BROTTSOFFER
JOUREN
☎ 116 006

Brottsofferjourens verksamhets- inriktning 2022-2025

BROJUREN

116 006

Innehåll

Om Brottsofferjouren (BOJ)	2
Om detta dokument	2
Brottsofferjourens 3 grundläggande ståndpunkter	3
1. Alla brottsoffer har rätt till stöd.....	3
2. Rättssäkerhet för alla målsäganden och vittnen.....	3
3. Brottsoffers rättigheter är mänskliga rättigheter.....	3
Mål 2022-2025.....	4
Uppdrag.....	4
Brottsofferjourens ledord	4
Vad gör BOJ?.....	4
Vikten av internationellt samarbete	4
Brottsofferjourens fokus 2022-2025	5
Övergripande mål 2022-2025: Tillgång till likvärdigt stöd för alla brottsoffer, vittnen och anhöriga i hela Sverige	5
Hur ska målet uppnås?	5
Delmål 2022-2025	6
1. Stöd vid varje rättegång där målsägande eller vittne deltar ..	6
2. Alla i kontakt med stödsökande har rätt kunskap för att ge stöd av hög kvalitet.....	8
3. Ökad kännedom om Brottsofferjouren	9
4. Väl fungerande samarbeten	10
5. Anställd samordnare i varje jour.....	11
6. Långsiktig finansiell planering	12
7. Opinionsbilda utifrån Brottsofferjourens tre grundläggande ståndpunkter.....	14
8. Utvärdera arbetet med brottsoffer, vittnen och anhöriga	16
Sammanfattning	17

Verksamhetsinriktning 2022-2025

Gäller hela organisationen
Ändringar och tillägg beslutas av
Förbundsstämman
Senast uppdaterad 2021-09-24
Giltig 1 jan 2022-31 dec 2025

Om Brottsofferjouren (BOJ)

Brottsofferjouren är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation. Brottsofferjourens huvudsakliga verksamhetsmål enligt förbunds- och föreningsstadgar är att ge stöd, information och praktisk vägledning till brottsoffer, anhöriga och vittnen, att verka för att deras behov tillgodoses, att kunskap om deras situation sprids och i övrigt verka för brottsförebyggande åtgärder.

Vi finns i hela landet och vår stödverksamhet levereras av främst ideell kraft vid ca 70 brottsofferjourer och 54 domstolar. Varje år ger BOJ stöd till över 80 000 brottsoffer, vittnen och anhöriga runtom i landet. Vår verksamhet är individanpassad utifrån brottsoffers, vittnens och anhörigas behov. Vårt stöd är kostnadsfritt, vi har tystnadslofte och ingen polisanmälan krävs. Stödsökanden kan vara anonym i kontakten med oss, och ingenting förs vidare till myndigheter eller andra organisationer utan att stödsökanden själv önskar det. Genom kunskap, tid, lugn närvaro och förståelse lyssnar vi på den brottsutsattas upplevelser och hjälper personen att bearbeta vad som har hänt och ta tillbaka kontrollen över sitt liv.

Vårt arbete utgår ifrån FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.

Om detta dokument

Brottsofferjourens verksamhetsinriktning fastställer BOJs tre grundläggande ställningstaganden och vad dessa innebär för brottsoffer, vittnen och anhöriga. Därefter följer en beskrivning av våra gemensamma verksamhetsmål för verksamhetsåren 2022-2025 och hur vi kommer att arbeta för att nå dessa mål, lokalt och nationellt. Förbundsstyrelsen kommer under strategiperioden att utarbeta årliga verksamhetsplaner för det nationella arbetet i linje med de verksamhetsmål som finns i detta dokument. Genom att även lokala jourer inkluderar dessa mål och arbetsområden i sina årliga verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser kan arbetet följas upp på ett effektivt sätt både nationellt och lokalt över hela landet.

Brottsofferjourens 3 grundläggande ståndpunkter

1. Alla brottsoffer har rätt till stöd

- a. Likvärdig tillgång till stöd för alla brottsoffer, vittnen och anhöriga i hela landet
- b. Hjälptill återhämtning
- c. Minimera inverkan av brott på individer och samhälle
- d. Motverka hierarki av brottsoffer
- e. Enhetlig nationell förmedling från polis till stödverksamhet
- f. Nationell finansiering för att säkerställa likvärdig tillgång av stöd
- g. Stöd baseras på brottsoffers individuella behov

2. Rättssäkerhet för alla målsäganden och vittnen

- a. Stöd tillhandahålls vid varje rättegång där målsäganden och vittnen deltar
- b. Tidig information till vittnen om möjlighet att få stöd
- c. Alla vittnen och målsäganden ges förutsättningar att känna sig trygga och ge sitt bästa vittnesmål
- d. Rätt till upprättelse i domstol inom rimlig tid
- e. Brottsoffers och vittnens behov och rättigheter respekteras av alla rättsvårdande myndigheter
- f. Minimera risk för sekundär viktimisering av brottsoffer och vittnen
- g. Rättsprocessen är förtroendeingivande och skapar tilltro till rättsstaten

3. Brottsoffers rättigheter är mänskliga rättigheter

- a. Bekräfta brottsoffers rättigheter som grundläggande och okränkbara
- b. Enhetlig brottsofferlag antas
- c. Stärkt brottsoffers roll och position i samhället
- d. Nationell strategi för alla brottsoffer utvecklas, med tydliga mål för arbetet med brottsoffer och direktiv hur brottsoffer och vittnens rättigheter ska implementeras i praktiken
- e. Regelbunden nationell uppföljning av implementering av internationell och svensk lagstiftning, för att bekräfta att brottsoffer och vittnen kan nå sina rättigheter i praktiken
- f. Alla som arbetar med brottsoffer ska ha rätt utbildning och bemöta brottsoffer/vittnen med respekt, empati och professionalism
- g. Brottsoffer ges större befogenhet att påverka beslut rörande sin egen situation och återhämtning

Mål 2022-2025

Tillgång till likvärdigt stöd för alla brottsoffer, vittnen och anhöriga i hela Sverige.

Uppdrag

För att uppnå vårt mål arbetar Brottsofferjouren för att belysa brottsoffers och vittnens rättigheter, stärka brottsutsattas röst i samhället, etablera nära samarbeten med andra aktörer samt utveckla kvaliteten och förbättra tillgängligheten till vår stödverksamhet.

Brottsofferjourens ledord

Brottsofferjouren drivs av fyra ledord, som vägleder vårt arbete och uppdrag, både internt och externt.

- Empatisk
- Engagerad
- Trovärdig
- Ansvarskännande

Vad gör BOJ?

- ERBJUDER information, emotionellt stöd och praktisk vägledning till brottsoffer, vittnen och anhöriga
- REPRESENTERAR brottsoffers, vittnens och anhörigas röst och intressen
- BELYSER brottsoffers, vittnens och anhörigas rättigheter och behov i utveckling av nya riktlinjer och lagstiftning
- VERKAR FÖR att rättssäkerheten för brottsoffer, vittnen och anhöriga tillgodoses genom hela rättsprocessen
- ETABLERAR samarbeten med myndigheter och organisationer så att vi tillsammans kan möta behoven hos brottsoffer, vittnen och anhöriga
- UTVECKLAR vår organisation och erbjuder kompetensutveckling till anställda, ideella och förtroendevalda för att kunna leverera likvärdigt stöd av hög kvalitet i hela landet

Vikten av internationellt samarbete

Brottsofferjouren baserar allt opinionsarbete på gedigen kunskap och praktisk erfarenhet från arbete direkt med brottsoffer, vittnen och anhöriga, både nationellt och internationellt. Vi är aktiva inom Victim Support Europe, det europeiska nätverket för brottsofferjourer och valdes 2021 in den Europeiska förbundsstyrelsen. Victim Support Europe är Europas främsta förespråkare, opinionsbildare och kunskapscentrum rörande

brottsoffers rättigheter. De representerar 60 nationella brottsofferorganisationer som varje år ger information och stöd till över 2 miljoner brottsoffer runt om i Europa. Genom Victim Support Europe och andra internationella samarbeten med organisationer och nätverk över hela världen samlar BOJ in både teoretisk kunskap och operativa rekommendationer för att på bästa sätt representera och tillgodose brottsoffer, vittnens och anhörigas röst och intressen.

Brottsofferjourens fokus 2022-2025

Efter en grundläggande överblick över Brottsofferjouren som organisation innehåller resterande delar av dokumentet detaljer rörande verksamhetsinriktningen 2022-2025 och hur arbetet kommer att läggas upp för att nå de identifierade målen.

Övergripande mål 2022-2025: Tillgång till likvärdigt stöd för alla brottsoffer, vittnen och anhöriga i hela Sverige

EU:s Brottsofferdirektiv ger alla brottsoffer rätt till kostnadsfri och konfidentiell hjälp från stödverksamheter för brottsoffer som tillvaratar brottsoffers intressen och behov. Direktivet ger därmed Sverige en skyldighet att tillgodose alla brottsoffers behov av stöd. Stödinsatser ska erbjudas skyndsamt och pågå så länge brottsoffret behöver stöd. BOJ har en avgörande roll i Sveriges uppfyllande av EU Direktivet genom att erbjuda information och stöd till brottsoffer, vittnen och anhöriga. Målet med Brottsofferjourens arbete är att likvärdigt stöd av hög kvalitet ska finnas tillgängligt för alla brottsoffer, vittnen och anhöriga i hela landet, oavsett vem man är och vad man varit med om.

Oavsett vem stödsökanden är, vad hen varit med om, eller var i landet hen bor ska Brottsofferjouren erbjuda skyndsamt kontakt ett likvärdigt bemötande och tillhandahålla stöd av hög kvalitet

Hur ska målet uppnås?

För att kunna erbjuda likvärdigt stöd krävs ett likvärdigt uppdrag och arbetssätt inom alla lokala jourer. Vad som i praktiken innefattas i stöd av hög kvalitet utvecklas kontinuerligt. Brottsofferjouren strävar efter att vi tillsammans inom organisationen antar mål och övergripande uppdragsbeskrivning för arbetet med stödsökanden och att vi därefter genom kontinuerlig dialog utvecklar vår

stödverksamhet i takt med nya arbetsmetoder, samarbeten och möjligheter. Utgångspunkten är att stödsökanden ska erbjudas information och stöd så snabbt som möjligt, och senast inom 48 timmar, efter att de har kommit i kontakt med Brottsofferjouren. Stöd kan erbjudas genom personligt möte, telefon- eller mailkontakt med våra lokala brottsofferjourer som finns på över 70 platser i landet.

Stöd kan också erbjudas på distans via telefon eller chatt med vår nationella Telefoncentral. Telefoncentralen är en viktig medelpunkt för vår organisation och ofta en första kontakt för många stödsökande via det europeiska stödnumret för brottsoffer, 116 006.

Personer reagerar på olika sätt och har olika behov efter att ha utsatts för, eller bevittnat, brott. Det är därför viktigt att stödet är individanpassat och utformat i enlighet med stödsökandes behov. För att nå så många stödsökande som möjligt erbjuder Brottsofferjouren stöd och information på över 25 språk, oavsett var i landet personen befinner sig. Brottsofferjouren har utarbetat minimikrav som alla lokala jourer ska leva upp till, för att kvalitetssäkra vår verksamhet och ge de bästa förutsättningarna för att kunna erbjuda stöd av hög kvalitet till brottsoffer, vittnen och anhöriga.

Resterande delmål i verksamhetsinriktningen är avgörande för möjligheten att uppfylla detta huvudmål.

Delmål 2022-2025

1. Stöd vid varje rättegång där målsägande eller vittne deltar

Brottsoffer och vittnens uppgifter är ofta avgörande och utan medverkan och information från vittnen kommer brott att förbli olösta. För att vilja medverka i en rättslig process måste brottsoffer och vittnen ha tilltro till rättssystemet, att de kommer att bli väl bemötta, att deras medverkan kommer att ge resultat och att en gärningsperson kommer att dömas. I gengäld måste rättssystemet uppfylla brottsoffer och vittnens behov och intressen genom att ge dem tillräcklig information, stöd, skydd och uppmuntran för att skapa tilltro till rättssystemet och dess förmåga att beivra brott.

En hårdare samhällsdebatt, uppmärksammade hot och våldsamheter mot vittnen inom gängkriminalitet spiller idag över på mindre allvarliga brott där många blir rädda för att vittna. Brottsofferjouren står upp för rätten till stöd, information och vid behov skydd för alla människor som bevittnar brott. Brottsofferjourens lokala jourer erbjuder idag stöd i samband med rättegång vid 54 domstolar. Genom kontakt med stödjare ökar förutsättningarna för att vittnen och målsäganden ska känna sig trygga och kunna ge sitt bästa vittnesmål inför domstolen. Detta stärker i sin tur brottsoffers och

vittnens känsla av kontroll och samtidigt får domstolen ett bättre underlag för sin dom, vilket bidrar till en ökad rättssäkerhet.

Hur ska målet uppnås?

För att bemöta den ökade rädslan och oron inför att vittna arbetar stödsamordnarna i domstol medvetet med att föra dialog och sprida kunskap om hur en rättegång går till, brottsoffers rättigheter och vittnens viktiga roll. Information om brottet övergrepp i rättssak är ett viktigt område, eftersom många inte känner till begreppet och att det i vissa fall har ett högre straffvärde än grundbrottet.

I kombination med det viktiga arbetet som utförs av lokala brottsofferjourer runtom i Sverige så är Brottsofferjourens nationella Telefoncentral ofta en viktig första kontakt för personer kallade till polisintervju eller rättegång och som inte vill eller vågar delta. BOJ kommer att fortsätta vår interna satsning för att säkerställa kapacitet att möta det ökade antalet kontakter med vittnen. Vi ser även en ökning i antalet vårdnadshavare som hör av sig med frågor och oro rörande repressalier efter att deras barn har kallats att vittna i en rättegång. Brottsofferjouren kommer att utöka informationsspridning rörande vittnesrädsla och ta fram mer material rörande vittnens möjlighet att få stöd. Vi kommer även ta en mer aktiv roll i den offentliga debatten, både lokalt och nationellt, för att ge en mer balanserad bild av vittnesfrågan och inte endast fokusera debatten på de fall där vittnen utsätts för hot och våld.

Brottsofferjouren stödjer arbetet rörande tidigt stöd till vittnen. Rätt till information för vittnen om var de kan få stöd redan under en förundersökning är ett viktigt steg i att skapa förutsättningar för trygga bevispersoner som vill och vågar delta i en rättslig utredning. Våra stödjare erbjuder information och stöd över hela landet, oavsett var i den rättsliga processen personen befinner sig. Tidig kontakt med stödorganisationer gör att vittnen får tydlig information, svar på sina frågor, minskad oro och en bättre förståelse för sin roll i rättsprocessen. Trygga och välinformerade målsäganden och vittnen underlättar all straffrättslig handläggning och bidrar till en ökad rättssäkerhet, både för individen och för samhället i stort.

För att kunna erbjuda stöd och information till så många målsägande, vittnen och anhöriga som möjligt ska stödverksamhet finnas tillgängligt vid varje rättegång där en målsägande och/eller vittne deltar. Stödsamordnare ansvarar för att rekrytera och utbilda lämpliga stödjare för att uppfylla tillgängligheten av stöd vid varje rättegång, i enlighet med den lokala domstolens verksamhet och behov. BOJ uppmuntrar till regelbunden samverkan och kontakt mellan lokala jourer, både nationellt och lokalt, för att stötta samordnarna i deras uppdrag och tillgodose ett enhetligt arbetssätt.

2. Alla i kontakt med stödsökande har rätt kunskap för att ge stöd av hög kvalitet

Att bli väl bemött, lyssnad på och trodd är viktiga delar av Brottsofferjourens stödarbete för att ge brottsoffer en känsla av upprättelse och kraft att hantera traumat de har varit med om. Brottsofferjouren reagerar dessutom ofta på olika sätt och har därför olika behov när det kommer till stödkontakter. Det är viktigt att Brottsofferjouren kan möta dessa personer på lämpligt vis och har kunskap om anpassade metoder. Det är också viktigt att vi medvetet arbetar för att minimera risken för sekundär viktimisering, vilket kan uppstå när ett brottsoffer eller vittne upplever att omgivningen reagerar negativt på personens brottsutsatthet, eller skuldbelägger personens agerande i samband med brottet. Även upplevelsen av att få dålig hjälp eller att mötas av bristande förståelse kan ge upphov till sekundär viktimisering. Stödsökanden känner sig kränkt på nytt.

EU:s Brottsofferdirektiv slår fast att brottsoffer ska skyddas mot sekundär viktimisering och få lämpligt stöd för att underlätta återhämtningen till följd av brott. Alla EUs medlemsstater ansvarar för att personer som förväntas komma i kontakt med brottsoffer, som exempelvis personer aktiva inom stödverksamheter, får lämplig utbildning för att säkerställa att de behandlar brottsoffer på ett opartiskt, respektfullt, och professionellt sätt.

Hur ska målet uppnås?

Brottsofferjourens största resurs är våra volontärer och våra anställda. Varje år bidrar stödjarna med sin tid och kunskap, för att möta och stötta sina medmänniskor och för att gemensamt bidra till ett tryggare samhälle. Brottsofferjouren kommer framöver att erbjuda utökade möjligheter till utbildning och kompetensutveckling, för att tillgodose intresset för kunskap och motivation för alla som engagerar sig inom BOJ.

Grundutbildning och vidareutbildning ger, tillsammans med personlig lämplighet, stödjarna kompetens att utföra sitt uppdrag på bästa sätt, att kunna identifiera och forma stödet utefter stödsökandens behov samt minska risken för sekundär viktimisering. Varje stödjare förväntas ha deltagit i en grundutbildning på 30 timmar, plus 8 timmars praktik.

Utbildningar ska erbjudas både rörande Brottsofferjouren och vårt grundläggande arbete, samt inom specifika områden och brottsutsatta med utökade behov. Ytterligare utbildningar och material finns exempelvis rörande samtalsmetod, hatbrott, demokratibrott, våld i nära relation och arbete med barn. Utbildningar kan hållas både genom fysiska möten och online för att möta olika behov, till exempel erbjuds kurser via vår läroplattform Kunskapsportalen. Digitala möten ger också möjlighet att vid behov kunna organisera föreläsningar och diskussioner inom specifika frågor och arbetsområden. Material inriktat på stödverksamheten i domstol kommer även att produceras.

Brottsofferjourens arbete med människor i kris kräver uttalade arbetsmetoder för att säkerställa att samordnare och stödjare mår bra i sina uppdrag och inte påverkas negativt av brottsoffers, vittnens och familjemedlemmars starka känslouttryck. För att förebygga utbrändhet och empatisk trötthet (compassion fatigue) är det viktigt att Brottsofferjouren sätter tydliga ramar för stödverksamhetens uppdrag och förbereder stödjarna på vad deras uppdrag innebär. Regelbundna volontärträffar och uppföljning efter utmanande uppdrag är viktiga delar i det lokala stödarbetet för att etablera en stabil och hållbar verksamhet, både för de individer som engagerar sig inom BOJ och för organisationen i stort.

3. Ökad kännedom om Brottsofferjouren

De flesta stödsökande som kontaktar BOJ har fått information om vår organisation från polisen när de rapporterade brottet, eller i samband med kallelsen att vittna i domstol. Brottsofferjouren erbjuder stöd och hjälp för alla brottsoffer, vittnen och anhöriga, oavsett brottskategori och oavsett om brottet har rapporterats till polisen. EU:s Brottsofferdirektiv förtydligar att brottsoffer har rätt till stöd även om inte brottet polisanmälts. För att personer som väljer att inte polisanmäla brott ska kunna få stöd är det viktigt att Brottsofferjouren når ut med information för att öka allmänhetens kännedom om vår organisation och det stöd vi erbjuder. Med tanke på att det finns stora regionala skillnader i polisens förmedling kan vi heller inte förlita oss enbart på polisförmedling för att kunna erbjuda tillgång till likvärdigt stöd över hela landet. Även anhöriga, kollegor och andra som har kommit i kontakt med brott kan ha behov av stöd, vilket inte alltid fångas upp av rättssystemet. Ett viktigt arbetsområde framöver är därför att öka medvetenheten om Brottsofferjouren hos allmänheten. Bättre kunskap om BOJs arbete ökar möjligheten för fler människor att få tillgång till de stöd de behöver och att inverkan av brott minskar, både för individer och samhället i stort.

Hur ska målet uppnås?

Alla inom Brottsofferjouren kan bidra till att öka medvetenheten hos allmänheten om organisationens arbete. Det kan vi göra både nationellt och lokalt genom att vi engagerar oss inom offentlig debatt, genomför marknadsföringsinsatser, annonskampanjer, föreläsningar i skolor, lokala evenemang och andra delar av samhället.

Vi kommer arbeta för att uppdatera vårt tryckta material och nå ut med information till olika målgrupper, innefattande samarbetspartners, finansiärer och stödsökanden. Tidningen Brottsoffer ska finnas tillgänglig för läsning hos alla lämpliga målgrupper. Även digitala format såsom social media kommer att användas för att nå ut med information om vårt stödarbete och även informera om volontärmöjligheter. Att förstärka och tydliggöra organisationens budskap både nationellt och lokalt bidrar till ökad informationsspridning och en starkare, enhetlig organisationsidentitet.

Arbetet inom en lokal jour får återverkningar i alla delar av organisation. Vi uppmuntrar därför alla inom Brottsofferjouren att bidra till att öka allmänhetens kännedom genom att sprida kunskap om vår organisation och det stöd vi erbjuder brottsoffer, vittnen och anhöriga, både lokalt och nationellt. Arbetet rörande informationsspridning hör även ihop med opinionsbildning som diskuteras under delmål 7.

4. Väl fungerande samarbeten

Brottsofferjouren fungerar idag som ett komplement till de informations- och stödsatser som erbjuds av exempelvis socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis och domstol. Vi har en viktig roll i att belysa brottsoffers och vittnens rättigheter och värna om att deras behov uppfylls i alla delar av en straffrättslig process. För att kunna utöva vår roll som röstbärare för våra stödsökande är det viktigt att vi samarbetar med både myndigheter och andra ideella organisationer.

Brottsofferjouren kan genom väl fungerande samarbeten guida stödsökanden i kontakter med olika myndigheter och insatser för att minska inverkan av brott och främja återhämtning. Exempelvis genom väletablerade lokala kontakter med polis och socialtjänst får fler brottsoffer och vittnen information om var de kan få hjälp och förmedlas till våra stödverksamheter, vilket är avgörande för att de ska få tillgång till stöd. Genom goda lokala samarbeten med domstolen får fler vittnen tillgång till information och stöd, vilket ökar förutsättningen för att de ska känna sig trygga nog att ge sitt bästa vittnesmål, vilket i sin tur ökar rättssäkerheten både för individer och samhället i stort.

Även på nationell nivå krävs goda samarbeten med myndigheter, organisationer och nätverk för att sprida kunskap om brottsoffers och vittnens rättigheter, belysa utmaningar i möjligheten att nå sina rättigheter i praktiken och etablera de bästa förutsättningarna för lokal stödverksamhet.

Hur ska målet uppnås?

Brottsofferjouren behöver proaktivt identifiera och etablera viktiga samarbeten, både lokalt och nationellt, för att på bästa sätt representera brottsutsattas intressen, nå ut med erbjudande om stöd och skapa de praktiska förutsättningar som krävs för ett framgångsrikt stödarbete. Detta mål är överskridande för alla verksamhetsområden inom organisationen och något som både lokala jourer, förbundsstyrelsen och förbundskansliet arbetar med utifrån sina specifika uppdrag.

Stödsamordnare i domstol ska etablera samarbetsavtal med den lokala domstolen för att tydliggöra och regelbundet följa upp samarbetet att leverera vittnesstöd. Att upprätta lokala IOP-avtal med respektive kommun är ett viktigt steg för att tydliggöra den

lokala jourens ansvarsområden och förutsättningar för lokal stödverksamhet. Jourer uppmuntras även att etablera och regelbundet följa upp lokal kontakt med polis och socialtjänst, för att underlätta förmedling så att stöd kan erbjudas till brottsoffer och vittnen så fort som möjligt.

På nationell nivå kommer Brottsofferjouren att bibehålla regelbunden kontakt med Polismyndigheten, Domstolsverket, Brottsoffermyndigheten samt politiska representanter och övriga beslutsfattare inom exempelvis Regeringskansli och ansvariga departement. Vårt arbete syftar till att agera röstbärare för brottsutsatta personer och hitta vägar att tillgodose brottsoffer och vittnens behov och rättigheter i praktiken för att minska inverkan av brott och ge förutsättningar till återhämtning.

5. Anställd samordnare i varje jour

Brottsoffer, vittnen och anhöriga har idag ökade förväntningar på tillgänglighet jämfört med när den första brottsofferjouren etablerades 1984. Även samarbetspartners och finansiärer ställer ökade krav på BOJ när det gäller tillgänglighet och kvalitetssäkring. Utvecklingen inom telefoni och internetbaserade kontaktmetoder ställer nya krav, men ger också nya möjligheter att erbjuda stöd, både lokalt och nationellt. Myndigheter med nationellt ansvar över straffrättsliga frågor, såsom Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Justitiedepartementet vänder sig till Brottsofferjouren för att diskutera övergripande brottsofferfrågor och nationell implementering av stödverksamhet i enlighet med brottsoffers och vittnens rätt till stöd. För att uppfylla dessa krav och förväntningar måste Brottsofferjouren säkerställa att vi har en stark organisation, som är kapabel att erbjuda likvärdigt stöd till brottsoffer, vittnen och anhöriga oavsett var i landet de befinner sig.

Brottsofferjourens arbete bygger på både anställd och ideell kraft. Stödverksamheten ges främst av ideella stödjare medan anställd personal utgör en stabil strategisk resurs och bidrar till kontinuitet inom vårt arbete, både lokalt och nationellt. Även lokala styrelsemedlemmar har en viktig roll för att stödarbetet ska fungera så bra som möjligt och för att stärka de lokala jourerna att bli en erkänd lokal kraft. Genom en kombination av ideella och anställda personer skapas en starkare och mindre sårbar organisationsstruktur, där vårt arbete inte enbart förlitas på lokala eldsjälar utan får en mer permanent grund att stå på. Att ha anställda samordnare är ett viktigt steg i att skapa en stark organisation och en förutsättning för att kunna erbjuda likvärdigt stöd i hela landet.

Hur ska målet uppnås?

Brottsofferjourens Riksstämman 2013 antog målet att alla lokala brottsofferjourer ska ha tillgång till minst en anställd samordnare, antingen genom nära samverkan mellan lokala brottsofferjourer eller genom att flera jourer går samman. Sedan dess har stora framsteg gjorts, fler lokala samordnare har anställts och jourerna har idag

större kapacitet att rekrytera stödjare, anordna utbildningar, samordna det lokala stödarbetet och bidra till att representera och sprida kunskap om BOJ inom sin närmiljö.

Brottsofferjouren kommer att fortsätta arbetet att stärka de lokala jourerna mot målet att ge tillgång till anställda samordnare i varje jour. I detta ingår även en starkare finansiering, vilket diskuteras vidare nedan under delmål 6.

6. Långsiktig finansiell planering

Likvärdigt stöd kräver likvärdiga förutsättningar. Idag finns väldigt olika förutsättningar över landet och lokala brottsofferjourer tvingas söka finansiering från flera olika instanser, exempelvis kommun, Socialstyrelse och Brottsofferfond. Mycket tid och energi läggs på ansökan och rapportering av finansieringsansökningar, vilket tar tid från den lokala stödverksamheten.

En annan utmaning är att nuvarande finansiering generellt enbart gäller i ett eller två år, vilket gör det svårt att etablera långsiktig verksamhet och kapacitetsutveckling inom den lokala stödverksamheten. Tillräckliga resurser måste frigöras och likvärdiga förutsättningar etableras för att brottsoffer och vittnen kan få tillgång till det stöd de behöver och har rätt till, oavsett var i Sverige brottet sker och var personen bor.

Ideella organisationer spelar en viktig roll i samhället, både för Sveriges uppfyllande av brottsoffers rätt till stöd, men också för enskilda brottsoffer. För vissa brottsoffer och vittnen kan kontakten med polisen upplevas som väldigt skrämmande. En ideell organisation kan då vara en första möjlighet att anonymt och förutsättningslöst tala om det man har varit med om. En sådan kontakt kan i vissa fall leda till att individer tar steget till att anmäla brottet till polisen eller söka stöd i den offentligfinansierade vården. Ideella organisationer kan också på olika sätt samverka med kommuner eller rättsvårdande myndigheter och bidra med insatser som kompletterar och avlastar arbetet för den statliga myndigheten, exempelvis genom att ge information och stöd till brottsoffer och vittnen.

Den svenska regeringen har identifierat vikten av att identifiera möjliga sätt att skapa långsiktiga ekonomiska förutsättningar för ideella stödorganisationer och att samtidigt bidra till ett fungerande brottsofferstöd för utsatta. Regeringen har även påpekat att det är angeläget att stödja civilsamhällets organisationer så att de kan fortsätta vara röstbärare och driva på samhällsutvecklingen inom brottsofferområdet.

För att kunna bedriva en effektiv verksamhet och leva upp till Brottsofferjourens mål om likvärdigt stöd i hela landet krävs att organisationen har god ekonomi, en väl fungerande organisationsstruktur och geografisk spridning med anställd

personal inom verksamhetens huvudsakliga arbetsområden. Även på nationell nivå krävs en långsiktig finansieringsplan, vilket underlättar planering av verksamhetens resurser och aktiviteter, både på kort och lång sikt.

Hur ska målet uppnås?

Brottsofferjouren stödjer nuvarande diskussioner rörande nationellt finansiellt stöd till utvecklingen av ett civilt samhälle som genom att stödja eller förbättra situationen för brottsoffer förbättrar levnadsvillkoren för de som utsatts eller riskerar att utsättas för våld. Att uppfylla alla brottsoffers rätt till stöd kräver ett nationellt ansvarstagande och ett strategiskt målinriktat arbetssätt där alla samhällsinsatser samarbetar och kompletterar varandra för att uppfylla det enskilda brottsoffrets behov och rättigheter. En nationell finansieringsmodell krävs för att etablera en långsiktig och likvärdig brottsofferstödverksamhet i hela landet, oavsett var den brottsutsatta bor och var brottet sker. Brottsofferjouren vill även se en enhetlig brottsofferlag och en nationell brottsofferstrategi med ett tydligt brottsofferfokus, som klargör hur brottsoffers rätt till stöd ska tillgodoseas i praktiken över hela landet.

Kommunerna behöver få bättre kännedom om BOJs verksamhet och vår insats för medborgarna. På lokal nivå är det därför viktigt att varje jour har kontinuerlig dialog med sina lokala kommuner och ansöker om kommunbidrag för att finansiera sin lokala stödverksamhet. Jourerna uppmuntras att, i samverkan med varandra och med stöd av förbundskansliet, utarbeta bästa möjliga metod att förhandla fram och underteckna mer långsiktiga samverkansavtal eller IOP med sina respektive kommuner för att tydliggöra ansvarsområden och ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av stödverksamheten.

På nationell nivå behöver Brottsofferjouren kartlägga finansieringsmöjligheter för att diversifiera våra intäkter utöver statsbidrag från Socialstyrelsen och Brottsofferfonden. Andra typer av bidrag ger oss också möjlighet att bredda vår verksamhet och kunskap rörande specifika grupper av stödsökanden eller temaområden, som annars inte uppmärksammas. Alla enskilda projekt skall bidra till verksamhetens övergripande mål, grundläggande ståndpunkter och det brottsofferpolitiska programmet.

Övriga finansieringsmöjligheter, såsom försäljning av varor och tjänster, företagssamarbeten och donationer bör undersökas för att ge organisationen ökad kapacitet till utveckling. Brottsofferjouren Sverige har ett 90-konto samt är medlemmar i Giva Sverige (branschorganisationen för insamlingsorganisationer) och behöver således leva upp till en rad kvalitetskrav och åtaganden. Ökad insamling är grundläggande för att minska beroendet av offentliga bidrag och väga upp riskerna med statsbidrag och kortsiktiga projektbidrag. En kartläggning över vad utökat insamlingsarbete kan

innebära samt en insamlingsplan är ett första steg i arbetet. Ökade intäkter utöver statsbidrag innebär även ökad flexibilitet och underlättar Brottsofferjourens möjlighet att vid behov stötta lokala jourer, vilket bidrar till en mer resursstark organisation.

7. Opinionsbilda utifrån Brottsofferjourens tre grundläggande ståndpunkter

Sverige har ingen enhetlig lagstiftning rörande brottsoffer. Istället finns rättigheter spridda inom olika lagar och förordningar, tillkomna vid olika tillfällen och med olika syften och målgrupper. Sverige har inte heller någon övergripande strategi eller handlingsplan för brottsoffer, trots att detta är något som EU efterfrågar i deras strategi för brottsoffers rättigheter, som lägger grunden för EUs brottsofferarbete under 2020-2025. Istället för att följa EUs rekommendation och anta en nationell strategi för alla brottsoffer har den svenska regeringen valt att dela in brottsoffer i mindre grupper och utarbeta specifika strategier och handlingsplaner för dessa grupper, såsom exempelvis **Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, Nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn** och **Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck**. Denna uppdelning medför att övergripande nationell uppföljning över hela brottsofferområdet försvåras och kunskapen om generella brottsofferfrågor minskar till fördel för specifika grupper. Uppdelningen skapar en hierarki av brottsoffer där vissa grupper ges företräde och medför att brottsoffer som inte ingår i en specifik grupp riskerar att falla mellan stolarna och bli lämnade att hantera sin utsatthet och återhämta sig på egen hand.

Brottsofferstöd av hög kvalitet utgår alltid ifrån stödsökandens individuella behov och formar stöderbjudande och metod för att leverera stöd utifrån dessa behov, oavsett brottskategori och personliga egenskaper hos brottsoffret. Om samhället gav ett bättre bemötande och stöd till alla brottsoffer, så skulle även de specifika grupperna främjas. Brottsoffers rättigheter gäller alla, oavsett brottstyp eller personliga särdrag, men fokus på specialgrupper bidrar till att majoriteten av brottsoffer ignoreras.

Genom vårt väletablerade arbete med brottsoffer, vittnen och anhöriga har Brottsofferjouren unik kunskap rörande de praktiska utmaningar som brottsutsatta upplever. Det kan exempelvis handla om otillräcklig information, svårighet att anmäla brott, okunskap rörande rättsprocessen, rädsla inför att vittna, bristfällig tillämpning av skyddsåtgärder eller svårighet att få brottsskadeersättning. BOJs roll i opinionsbildning är att framföra dessa praktiska utmaningar och påkalla de förändringar som krävs för att brottsoffers och vittnens rättigheter ska tillgodoses i praktiken. Riksdagsvalet 2022 är ett viktigt tillfälle att lyfta dessa frågor inom den politiska debatten, både nationellt och lokalt.

Med stora internationella framsteg och stärkta rättigheter för brottsoffer inom EU räcker det inte längre att Sverige förlitar sig på befintlig lagstiftning, med svaga formuleringar och otillräcklig implementering. Vi behöver förnya gamla arbetssätt, där myndigheter är vana att arbeta isolerat inom sina respektive frågor med begränsad kontakt mellan beslutsfattare och organisationer i direktkontakt med brottsoffer. Det krävs nya initiativ och ett tydligare brottsofferperspektiv för att implementera brottsoffers och vittnens stärkta rättigheter i praktiken, tillgodose behoven och förbättra bemötandet av brottsoffer och vittnen, vilket i sin tur påverkar deras syn på rättsprocessen och rättssamhället i stort. Brottsofferjouren arbetar för att Sverige ska ta ett tydligare helhetsgrepp om hela brottsofferområdet och anta en enhetlig brottsofferlag. Sverige behöver även en nationell brottsofferstrategi med ett tydligt brottsofferfokus, som klargör hur brottsoffers rätt till stöd ska tillgodoses i praktiken över hela landet.

Hur ska målet uppnås?

Brottsofferjourens opinionsbildande arbete grundar sig i våra 3 grundläggande ståndpunkter:

1. Alla brottsoffer har rätt till stöd
2. Rättssäkerhet för alla målsäganden och vittnen
3. Brottsoffers rättigheter är mänskliga rättigheter

Denna verksamhetsinriktning ger ytterligare information om vad som innefattas i dessa ståndpunkter och vilka förbättringar vi vill se inom dessa viktiga områden. Det brottsofferpolitiska programmet vidareutvecklar dessa ståndpunkter inom specifika områden och kan användas både lokalt och nationellt för att förtydliga våra prioriteringar och åsikter i olika specifika frågor. Våra 3 grundläggande ståndpunkter utgör grundprinciper för Brottsofferjourens arbete och värderingar, och förblir till stor del oförändrade. Brottsofferpolitiska programmet ska däremot uppdateras kontinuerligt i takt med att specifika frågor debatteras i remissvar, debattartiklar eller övrigt opinionsarbete inom brottsofferområdet. Förbundsstyrelsen ansvarar för att programmet revideras i takt med att nya frågor uppkommer.

Brottsofferjouren uppmanar alla jourer som har möjlighet att ta en aktiv roll i opinionsbildning, i enlighet med Brottsofferjourens grundläggande ståndpunkter och det brottsofferpolitiska programmet. Nationellt kommer Brottsofferjouren vid behov att bistå med opinionsbildningsmaterial och hjälp till lokala jourer i utarbetandet av debattinlägg och mediabevakning. Vi som organisation behöver bli tydligare i vårt budskap om vad vi står för och föra fram vår åsikt på ett mer enhetligt sätt över hela landet, för att skapa en tydligare och mer enhetlig organisationsidentitet. Vi behöver föra fram brottsoffers och vittnens röst i den offentliga debatten och representera brottsutsattas behov och intressen i alla externa kontakter och engagemang. Genom en samordnad

åsiktsbildning har vi möjlighet att använda vår praktiska kunskap för att tillsammans få en starkare röst och förbättra förutsättningarna för brottsutsatta personer, både lokalt och nationellt.

8. Utvärdera arbetet med brottsoffer, vittnen och anhöriga

För att möta behoven hos brottsoffer, vittnen och anhöriga behöver vi få mer kunskap om hur vår verksamhet uppfattas av stödsökanden. Brottsofferjouren strävar efter att erbjuda evidensbaserad stödverksamhet, där kunskap om den stödsökandens situation, omständigheter och önskemål sammanställs med den bästa tillgängliga kunskapen om stödverksamhetens resultat för att utforma erbjudande av stöd i det enskilda fallet.

Bättre kunskap om effekterna av vårt arbete ger bättre möjlighet till kvalitetssäkring genom att vi kan strukturera och vidareutveckla vår stödverksamhet och metoder att leverera stöd i enlighet med vad som upplevs som mest gynnsamt och värdefullt för brottsoffer, vittnen och anhöriga. Genom att utvärdera stödet kan vi även fånga in uppskattningen av vårt arbete och vilken betydelse stödet från våra volontärer har för brottsoffer, vittnen och anhöriga över hela landet.

Hur ska målet uppnås?

Brottsofferjourens nya digitala ärendehanteringssystem Minerva är ett betydande framsteg och erbjuder stora möjligheter till kvalitetssäkring och uppföljning av vår verksamhet. Ett likvärdigt sätt att registrera, erbjuda och följa upp stödarbetet med individuella stödsökanden innebär i förlängningen förutsättningar att erbjuda likvärdigt stöd över hela landet. En enhetlig utvärdering- och uppföljningsmetod kommer att etableras för att kvalitetssäkra verksamheten och tillgodose behoven hos våra stödsökanden på bästa sätt.

Genom Minerva ska vi kunna göra enhetliga brukarundersökningar för de brottsoffer och vittnen som vill och kan dela sin åsikt och erfarenhet. Brukarundersökningarna gör det även lättare att evidensbaserat identifiera stödsökandes behov, vilka steg som togs för att leverera stödverksamhet i praktiken och vilka resultat det gav för stödsökanden. Möjlighet till ytterligare undersökningar av brottsoffers och vittnens åsikter inom specifika områden ska också utforskas.

Sammanfattning

Brottsofferjouren är en ideell organisation, verksam i hela Sverige, med över trettio års erfarenhet av att ge information och stöd till brottsoffer, vittnen och anhöriga. Vi har under dessa år sett stora förbättringar rörande samhällets svar till brottsutsatta. Möjligheter för brottsoffer och vittnen att få information, stöd och skydd har ökat, både inom rättssystemet och för att minimera inverkan av brott i samhället. Men det finns fortfarande stora skillnader i vilket stöd som finns att tillgå på olika platser i Sverige.

Vi ser ett akut behov av att stärka brottsoffers och vittnens position i samhället, rättsprocessen och i den offentliga debatten. Brottsoffers rättigheter är mänskliga rättigheter och kan inte ignoreras genom politiska trender eller enskilda myndigheters intressen och begränsade ansvarsområden. Sverige måste häva fragmenteringen och hierarkin inom brottsofferdebatten och lägga tillbaka fokus till den grundläggande frågan – hur uppfyller Sverige på bästa sätt alla brottsoffers rätt till stöd? Brottsofferjouren anser att en enhetlig brottsofferlag är ett viktigt första steg i att på bättre sätt respektera och tillgodose brottsoffers rättigheter och behov i alla delar av samhället.

Denna verksamhetsinriktning tydliggör Brottsofferjourens fokus för de närmaste 4 åren och identifierar hur vi kommer att arbeta för att stärka organisationen och tillsammans förbättra möjligheten att erbjuda likvärdighet stöd av hög kvalitet i hela landet, i enlighet med brottsoffers, vittnens och anhörigas behov.

